

Danas je 5. jun i Svetski dan zaštite životne sredine. Svet ga obeležava još od 1973. godine. Danas se Premijerka u pratnji Ministra zaštite životne sredine, Ministra finansija i Ministra zdravlja pojavila u akciji čišćenja obale Savskog jezera. Životna sredina bila je tema koja ih je okupila. Kamere su tom prilikom zabeležile kako članovi Vlade u rukavicama sakupljaju otpad u zelene kese. Novinari su preneli Premijerkinu poruku građanima da je "važno da za buduće generacije sačuvamo čistiju Srbiju" i da je čišćenje stvar patriotizma.

Danas je Životna sredina bila zvezda među temama, smeškala se sa naslovnih strana, gostovala u dnevnicima televizija i po značaju parirala je čak i neprikosnovenoj Ekonomiji. Danas se mogao steći utisak da je životna sredina važna. Svakome. I Premijerki. I ministrima. I novinarima. I nama samima. I da svi radimo na zaštiti životne sredine. Sutra će premijerka otići na drugo mesto, po drugom zadatku. Novi Ministar finansija će verovatno nastaviti po starom smatrajući da je životna sredina trošak. Kamere i novinari svoju pažnju usmeriće na neku novu temu.

A životna sredina? Šta će sa njom biti sutra, kad kamere ne budu uperene u nju? Životna sredina će se sa naslovnih strana povući u rubrike o komunalnom redu i o društvu, a povremeno će „iskočiti“ na naslovnicu ako Ministar ponovo u javnosti obznani lokaciju sa ilegalno zakopanim opasnim otpadom.

A mi? O životnoj sredini pre sledećeg 5. juna razmišljaćemo tek ponekad.

U rano novembarsko jutro, dok žurimo na posao i kašljemo u oblaku dima iz komšijskih dimnjaka - pitaćemo se kakav vazduh dišemo. I zašto možemo da ga vidimo, namirišemo i skoro okusimo (kad je sama definicija vazduha - da je bez boje, mirisa i ukusa). Agencija za zaštitu životne sredine će nam jednom godišnje dostaviti izveštaj o kvalitetu vazduha. Za prethodnu godinu. Možda ćemo ga pogledati i zaključiti da mesto u kome živimo spada u „zelenu oblast“ sa dobrim kvalitetom vazduha. I nećemo dalje o tome misliti. Osim ako kojim slučajem nismo čitali Izveštaj o (ne)napretku, gde nas Koalicija 27 obaveštava da ta zelena boja ne znači uvek da dišemo vazduh najvišeg kvaliteta. I da treba da čitamo između redova, ili bar zatražimo informaciju od lokalne samouprave. Ili smo možda pogledali izveštaj Evropske agencije za životnu sredinu, koji nam kaže da smo redovno u grupi zemalja u kojima se „probijaju“ dozvoljene granične vrednosti zagađenja vazduha. Za to vreme, Svetska zdravstvena organizacija u svojim izveštajima kaže da je u Srbiji 5400 ljudi prevremeno umre usled posledica zagađenja vazduha. Možda neke od njih poznajemo. Ipak, o vazduhu ćemo misliti samo u novembru, kad ga budemo videli, i 5. juna, kad se Životna sredina slika za naslovne strane.

O otpadu ćemo možda češće razmišljati, naročito ako živimo u ruralnim krajevima Srbije, gde sistem organizovanog prikupljanja komunalnog otpada još nije sasvim uspostavljen. I

gde, zbog toga, imamo preko 2000 divljih smetlišta razlivenih uz šume, potoke i puteve. O kvalitetu površinskih i podzemnih voda nećemo mnogo razmišljati. Osim ako smo pasionirani ribolovci ili ljubitelji veslanja, pa se svakodnevno srećemo sa flašama, kesama i odbačenom belom tehnikom koja uz ptice i ribe pliva rekama. Ili ako smo stanovnik Zrenjanina, pa smo o pijaćoj vodi razmišljali u prethodnih 14 godina tokom kojih smo uz vodu iz vodovoda bili u opasnosti da budemo posluženi i arsenom. Da bismo svi mogli da pijemo čistu i zdravu vodu, potrebno je izgradimo preko 300 postrojenja za preradu otpadnih voda i za to izdvojimo preko 5 milijardi evra. I dok se manje od 10% komunalne otpadne vode se prečišćava, naše opštine i gradovi svoja budžetska sredstva namenjena zaštiti životne sredine neretko koriste za druge namene poput subvencija lokalnim komunalnim preduzećima pa čak i zooškim vrtovima.

Zaštitom prirode se verovatno nećemo baš mnogo baviti. Osim ako živimo na Zlataru, Kopaoniku ili Srebrnom jezeru, pa nam prihod zavisi od turizma i očuvanja prirode. Gubitak biodiverziteta neće nas mnogo zabrinuti. Nećemo, na primer, brinuti zbog ugroženosti sova. Sve dok, na primer, zbog nestanka sova ne dođe do naglog porasta populacije miševa i drugih glodara kojima se sove hrane. Onda ćemo se pitati odakle najezda odjednom. I možda shvatiti da svaka vrsta u životnoj sredini ima važnu ulogu. Možda je do nas stigla vest o malim hidrocentralama koje niču čak i u nacionalnim parkovima. Ali osim ako su u našem komšiluku, verovatno se nećemo previše baviti time što ova postrojenja bespovratno uništavaju male vodotokove i čitave ekosisteme.

Možda ćemo do sledeće godine ponovo učestvovati u nagradnoj igri i uredno sakupljati fiskalne račune nadajući se dobitku stana. Nećemo pri tom znati da, sakupljajući račune, sakupljamo i povećane količine bisfenola A, opasne supstance koja ugrožava naš endokrini i reproduktivni sistem. Osim ako smo čitali deo o upravljanju hemikalijama Izveštaja o (ne)napretku.

Dakle, sutra kad se kamere i novinari upute na drugo mesto a nosioci javnih funkcija pređu na drugi dnevni prioritet, Životna sredina će opet postati nezanimljiva, neugledna, nepoželjna tema koja mnogo košta. Samo jedna od mnogih tema koje nisu baš važne. Da je to tako, videćete po budžetu Republike Srbije (prema kome je za zaštitu životne sredine namenjeno manje od 0,5% BDPa). Mi ćemo nastaviti da živimo u takvoj, tek ponekad važnoj, životnoj sredini. Da dišemo zagađen vazduh, plivamo u zagađenoj vodi, šetamo kroz otpadom ukrašene predele, dok šume nestaju. Odluke o životnoj sredini najčešće će se donositi bez našeg učešća. I često nasuprot našem interesu. Klimatske promene će nastaviti da nas „iznenađuju“ u vidu „nezapamćenih“ poplava i „istorijskih“ suša. A naš život i zdravlje i zdravlje nekih novih ljudi koji danas rastu će trpeti posledice.

Do sledećeg 5. juna i 5 minuta slave za Životnu sredinu verovatno ćemo zaboraviti na nju. Ili?

Možda ćemo shvatiti da je životna sredina upravo to - sredina u kojoj se odvija NAŠ život? Možda ćemo pomisliti da i od nas zavisi? Možda ćemo onda od nosilaca javnih funkcija zahtevati da naše zdravlje i životnu sredinu ipak stave na vrh liste svojih prioriteta? Ispred interesa investicija? Možda ćemo uputiti dopis lokalnom odborniku i pitati kako se troši naš novac, namenjen našoj životnoj sredini? Možda ćemo zahtevati svoje Ustavom garantovano pravo da živimo u zdravoj životnoj sredini?

Izvor: bos.rs